

GAZETA NARODOWA

wychodzi o godzinie 6-tej wieczorem.

Dr. ALEKSANDER VOGEL. Biuro redakcyjne: ul. Sykstuska 1, 40, I. piętro...

OGŁOSZENIA I PRZEDPŁATE. Przyjmują: we Lwowie: Administracja „Gazety Narodowej” ul. Kopernika 7, I. biuro Sokółwskiej...

Do dzisiejszego numeru Gazety Narodowej dołączamy DODATEK poświęcony TEATROWI POLSKIEMU. Treść jego jest następująca: LEON PINIŃSKI: Zmienność prądów w literaturze...

Język polski w szkołach Królestwa. Z Warszawy piszą pod dniem 22 bm. Wiadomość o uchwałach komitetu ministrów, oświadczającej się za wprowadzeniem języka polskiego...

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

ESTEJA. Ironia życia. On stał nademną błąd, smutny, z rękoma na piersiach skrzyżowanymi. Mielchysm długo oboje. — Czy żałujesz tego, coś powiedział? —

językami. Rzeczą jest naturalną, że cel jednomyślny nie przesądza jednomyślności środków i dróg. Każda „partya”, każde polityczno-społeczne środowisko, działając zgodnie ze swoimi zasadami...

Ruchy w Rosji. Wczoraj rozpoczęło się w Moskwie zgromadzenie marszałków szlachty, które ma się zastopować nad dwiema rezolucjami. Obie rezolucje żądają za zakończenia wojny i wyzyskania wszelkich sił celem poprawy położenia i wewnętrzne go.

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

On powstał, usiadł przy mnie i zamilkłszy znowu. Ja przerwałam milczenie: — Więc to nieodwołalne? Więc to musi być? I ty, ty taki silny, taki mądry, nie znajdziesz nic, aby mnie ratować?...

wybranymi przez szlachtę, trzema wybranymi przez ziemstwa i trzema przedstawicielami miast. Jak z Petersburga donoszą, pewne zdziwienie wywołało, że komisja reformy ustroju państwowego zwołana została na 28 b. m. Nastąpiło to na wyraźny rozkaz cara, minister spraw wewn. Butygin proponował bowiem późniejszy termin...

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

tyś z tego kruszcu, co i Maggie, tylko inaczej wykuta. — Tak ci się zdaje, dla ciebie, dla Maggie to rzecz łatwiejsza, bo wy macie jednego pana tylko, a ja tyłu. — Nie rozumiem cię, jedyna. — Tak, w was jest głos jeden, sumienie, silniejszy od wszystkich innych głosów; a w mnie jest ich tyle, zażarta wojnę toczących z sobą, sumienie i moje „ja”, które dla siebie czegoś pragnie.

Maroko, Francja, Niemcy. Cesarz Wilhelm nakazał, aby przed jego wyjazdem na morze przedstawiła mu się kompania gwardyi, której kapitanem jest następcą tronu, a to w paradzie z gryfami z czasów Fryderyka II. Te parady, które poprostu dezorganizują wojsko niemieckie, zabierając na wyuczenie kroku paradowego i tych gryfów więcej czasu, niż cała zresztą musztra i przeciw którym w prasie i w rajchstagu co raz natężniejszą występują, są najwyższą rozkoszą malborską...

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

tyś z tego kruszcu, co i Maggie, tylko inaczej wykuta. — Tak ci się zdaje, dla ciebie, dla Maggie to rzecz łatwiejsza, bo wy macie jednego pana tylko, a ja tyłu. — Nie rozumiem cię, jedyna. — Tak, w was jest głos jeden, sumienie, silniejszy od wszystkich innych głosów; a w mnie jest ich tyle, zażarta wojnę toczących z sobą, sumienie i moje „ja”, które dla siebie czegoś pragnie.

spodziewamy się powodów, że nie podobnego nie zajdzie w Maroku, więc też na razie nie widzimy żadnego powodu zajmować się choćby tylko ogólnie możliwością zaburzenia stosunków prawidlowych między Niemcami a Francją. Jak misterny artykuł Tempsa (którego główne ustępy są powyżej przytoczone) niezawodnie od Delcassego pochodzi, tak znowu ten cięty i szczydry artykuł Norddeutscherki namacalnie zdradza pióro hr. Bülowa. A tak, masońska Francja pochyla się jak drzewo, na które nawet niemiecka kosa kanclerska skakać sobie, i to bezkarnie, pozwala! O czem z pewnością w Tangerze się dowiedzą.

Korespondencye. Londyn 20 marca. (Ostatnie wspomnienie o ekscentrycznym markizie Anglesey. — Modne nakrycia stołów. — Artystyczne świeczniki. — Kwiaty. — Symfonia barw). Kilkakrotnie wspomniałem na tem miejscu o życiu ekscentrycznym, rozrzuconym i długim młodzieńca Anglesey. Lubował się on w bizuteriach i to, gdy markiz majątkowo podupadł, sprzedawał na licytacyi. Za jego pierścienie, szpile, brylanty i perły placono sumy bajanjskie. Wierzyciele Angleseya robili na tem świetne interesy.

Wojna rosyjsko-japońska. Wczoraj podpisał rząd tymczasowy układ z bankiem rosyjskim o emisję 150 mil rubli na rachunek 200 mil. rubli zamierzonej 5 proc. pożyczki...

tyś z tego kruszcu, co i Maggie, tylko inaczej wykuta. — Tak ci się zdaje, dla ciebie, dla Maggie to rzecz łatwiejsza, bo wy macie jednego pana tylko, a ja tyłu. — Nie rozumiem cię, jedyna. — Tak, w was jest głos jeden, sumienie, silniejszy od wszystkich innych głosów; a w mnie jest ich tyle, zażarta wojnę toczących z sobą, sumienie i moje „ja”, które dla siebie czegoś pragnie.

„Therapia“
Zimowa stacja klimatyczna moraska
z zakładem wedleczniznym, kąpielowym, ortopedycznym itd.
w Cirkwienicy nad Adryatykiem

DROBNE OGŁOSZENIA
Pieniarki po różnych cenach. Herbatniki doskonałe, sporządzone według najlepszych przepisów...

Poszukuję posady samodzielną lub w parze na większy folwark od pierwszego kwiatu lub później, na taśmie, ordynary lub po kawalerska...

Do wydzierżawienia majątek Toruńskie 1500 morgów ornej ziemi w urodzajnej kulturze...

Dwa duże pokoje frontowe, słoneczne, z balkonem, przydatne na biuro, są do najęcia od 1 kwietnia...

I Motory i Rowery
najtańszej
Erste mähr. Fahrrad- u. Motoren-fabrik, Brünn.

Kropki do zębów
(dawniej Liton zwane) usmierzają najeżybszemu i białym zębom...

Drzewka owocowe
których owoc, jak każdy widział na wystawie krakowskiej, były najokazalsze...

E. Uklanski,
Zarząd ogrodów 158
Olawa-Dwór, op. Kraków.

50.000 sztuk
ozdobnych i szpalerowych drzew
plekne gatunki kasztanów, topoli, akacji etc.

200.000 sztuk
ozdobnych krzaków
za 100 sztuk od 16 hl. wyżej

Ignaste drzewa
100.000 sztuk w 70 gatunkach, za sztukę od 20 hl. wyżej.

Prasowy drób i jaja wylogowane
15 ras.
Na życzenie ilust. cennik bezpłatnie.

Trzy majątki ziemskie do nabycia
na najlepszej glebie Podolskiej, dotychczas w starannej własności administracji...

Drzewka owocowe
szlachetne w wyborowych gatunkach ze szkółki Państwa Dąbków pod Tarnobrzegiem.

Ekstrakt orzechowy
do farbowania słwych włosów do nabycia
A. Maczyskiego w Wiedniu III/2 Erdbergstraße 2.

Ekstrakt orzechowy
Ekstraktem tym, który wyrabiany jest z zielonych łupin orzecha włoskiego, najlepiej i najpewniej farbować można siwe włosy na kolory: blond, szary, brązowy i czarny...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

50.000 sztuk
ozdobnych i szpalerowych drzew
plekne gatunki kasztanów, topoli, akacji etc.

200.000 sztuk
ozdobnych krzaków
za 100 sztuk od 16 hl. wyżej

Ignaste drzewa
100.000 sztuk w 70 gatunkach, za sztukę od 20 hl. wyżej.

Prasowy drób i jaja wylogowane
15 ras.
Na życzenie ilust. cennik bezpłatnie.

Trzy majątki ziemskie do nabycia
na najlepszej glebie Podolskiej, dotychczas w starannej własności administracji...

Drzewka owocowe
szlachetne w wyborowych gatunkach ze szkółki Państwa Dąbków pod Tarnobrzegiem.

Ekstrakt orzechowy
do farbowania słwych włosów do nabycia
A. Maczyskiego w Wiedniu III/2 Erdbergstraße 2.

Ekstrakt orzechowy
Ekstraktem tym, który wyrabiany jest z zielonych łupin orzecha włoskiego, najlepiej i najpewniej farbować można siwe włosy na kolory: blond, szary, brązowy i czarny...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

WARTOŚĆ
Maggi's przyprawy do zup i rosół.
Smacznego jedza tkwi nie w samej przyjemności, towarzyszącej jedzeniu; im bowiem potrawa smaczniejsza, tem łatwiej ją strawić i tem bardziej wykorzystuje się zawarte w niej pożywe składniki...

Ekstrakt orzechowy
do farbowania słwych włosów do nabycia
A. Maczyskiego w Wiedniu III/2 Erdbergstraße 2.

HEMOIDY wewnętrzne i zewnętrzne, połączone z nadmiernym upływem krwi leczy szybko przez użycie Maśle, Proszku i Figulek Dr. Lebel w Paryżu.

Mezylka sposobność!
Zdaniem najokazalsze.
500 sztuk ozdobnych przedmiotów tylko 4 korony.

Wagi
mostowe, gospodarskie, dziesiętne i stołowe, poleca najtańszej
V. Czerveny, fabryka wag, Praga - Žitkov.

SANTAL MIDY
P. MIDY, aptekarza w Paryżu
UPOWAŻNIONE W ROSSYI
Essencya Santalu zawarta w Kapsułkach...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Maggi's przyprawy do zup i rosół.
Smacznego jedza tkwi nie w samej przyjemności, towarzyszącej jedzeniu; im bowiem potrawa smaczniejsza, tem łatwiej ją strawić i tem bardziej wykorzystuje się zawarte w niej pożywe składniki...

Dr. Göllis'a Proszek spożywczy
Dietetyczny środek przyczyniający się do dobrego trawienia.
Do nabycia we wiodn aptekach i drogueryach Austro-Węgierskich, monarohii.

Skład Maszyn do szycia,
który nie posługuje się agentami.
Poleca maszyny różnej od 25 do 50 zł, nożna od 28 do 65 zł, obrączkowe i Central-Bobbin do szycia i haftu i grubszych robót krawieckich od 65 do 88 zł na raty. Gotówką 10% taniej. Gwarancya 5-letnia. Nauka szycia i haftu bezpłatna.

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

A. Denizot, właściciel szkółek,
Poznań W/3.
wielkie drzewa i krzewy owocowe i ozdobne, drzewa alejowe, róże, wysadki szparagowe, truskawkowe, konifery, wysadki na żywo itp.

Parkiety i posadzki
wszystkie wyroby stolarskie
drzwi, okna, krzesła, stoliki ogrodowe itd. poleca fabryka parowa
Graci Wczelak
we Lwowie.

Ekstrakt do prania i namaczania
„Pochwała Gospodyni“
1) Skróca do połowy czas potrzebny do prania. 2) Zmniejsza robotę do czwartej części. 3) Używanie sody staje się zbędnym.

PIASEK JEST ŻŁOTEM
jeśli, zmieszany z cementem, zostanie użyty do budowy murów, dachówek, płyt podłogowych i ściennych, żłobów dla bydła, rur wodociagowych, studzienkowych itd.

Wiedeński Bank Związkowy
Filia we Lwowie.
Kapitał akcyjny: k. 80,000,000
Fundusze rezerwowe k. 23,027,428 18

„Au Louvre“ we Lwowie,
sprzedaje na spłaty częściowe wszystkim dobrze sytuowanym osobom (bez względu na stan lub rangę) bielizny, sukienki, matryki, fartuski, konfekcyjne dziełstwa i dziełstwa parasole i parasolki, rekawiczki, pończochy i towary pończozkowe, szyciory, towary lano, bielizna stołowa, bielizna mekska, damską i dziecięcą, jak również dywan, portyery, frakki, chosunki, koforty, kapy na stół i łóżka, ceraty, linoleum i wszelkie do urządzenia potrzebne artykuły dekoracyjne.

Colosseum w Pasażu Hermanów.
PROGRAM: od 16. do 31. marca:
wspianiał program światowych sił straconych. — Mille Jeane d'Arry Atoice française. Barańska, polska subretka. — Zespół Jackona nadzyczajni gimnastycy. Mo i Rec. amerykańscy komicy — oraz pierwszorzędne atrakcyje.

Wielki krach!
Nowy York i Londyn nie oszczędziły i całego ładu i wielkiej fabryki wrobów srebrnych...

Gazety Narodowej

poświęcony TEATROWI POLSKIEMU

TREŚĆ: LEON PINIŃSKI: Zmienność prądów w literaturze dramatycznej. — STANISŁAW KOŹMIAN: List. — BRONISŁAW GUBRYNOWICZ: O współczesnej sztuce dramatycznej. — WINCENY RAPACKI: O historii aktorskiej sztuki. — J. R.: O teatrze krakowskim. — L.: Teatr warszawski. — S. S.: Fragmenty z dzieł teatru polskiego w Poznaniu. — IRENA SÓLSKA: Aforyzm. — JÓZEF KOTARBIŃSKI: Dwie gwiazdy. — IRENA TRAPSOCH-CHODOWIEKA: Skarga. — ZYGMUNT PZYBYLSKI: Michał Bałucki. — JÓZEF CHMIELIŃSKI: Aforyzm. — LUDWIK SOŚNOWSKI-SÓLSKI: Sława. — KONSTANCA BEDNARZEWSKA: Domek z ogródkiem. — (Aż): Ze wspomnień — ANNA GOSYŃSKA: Z przeszłości. — HELENA SÓLIMA: Aforyzm. — JAN NOWACKI: Z mojej scenicznej kariery. Feljton: ADAM KRECHOWIECKI: W salonie o teatrze.

Zmienność prądów w literaturze dramatycznej

Moda, ta wszechwładna pani świata, zawdzięczająca swą potęgę bezmyślności przeważnej większości społeczeństwa...

Wprawdzie sukces wywołany kapyrsem widzów lub krytyki nie trwa zwykle długo, ale natomiast kapyrs ten wyklucza często od możliwości powodzenia liczne dzieła mające wartość prawdziwą...

Na odwrót, nie jedna trala warta rzecz utrzymuje się dłużej, jak zasługuje na to, choć była wywołana potrzebą chwili. Oto przykład: Adrienne Lecouvreur, jedna z najszlachetniejszych sztuk z „fabryki” Scribego...

Najnieprawdopodobniejszą jest sądz współczesnych o tych dziełach literatury i sztuki, które niedawno jeszcze były kierunkiem pojmującym, lecz sprzykrzyły się i „wyszły z mody”...

Do niedawna ów smutny los „staromodności” trafiał przedewszystkiem kierunek romantyczny w powieści i dramacie, lecz nie ów romantyzm bohaterki „na koturnie”...

Ton nadawali przed laty w tym kierunku w powieściopisarstwie i dramacie pani Georges Sand, Feuillet, Augier i Dumas (syn), ten ostatni przytulającą lekkością dojrzałości...

i humoru. Przynajmniej sobie jak temu lat może kilkanaście lub dwadzieścia maniera ta, mimo wielkiego talentu niektórych jej reprezentantów...

Szczególnie zdruzili się nam „bohaterowie” tych romansów i dramatów. Dosyć mieliśmy już tych zmanierowanych superlatyw szlachetności, pozabawionych wszelkiej prawdy...

Rycerzowi w średniowiecznej zbroi, piękniemu Hiszpanowi, stojącemu w jedwab, akşamity, kryzju i kapeluszu olbrzymi z piórem — od biedy można jeszcze przebaczyć...

Zaprawdę i żądaliśmy czegoś innego: wiernej obserwacji życia i uzyskania kierunku nowego w literaturze i sztuce — kierunku realistycznego. Prądowi temu zawdzięczała literatura w dramacie i powieści wiele dzieł, jeżeli nie genialnych, to niezawodnie cennych...

A zdaje mi się, że nasi modernisiści opuścili już drogę prawdy, i pod flagą odtwarzania natury zesła na podobne manowce konwencyonalnych fałszów, jak romantycy, tylko w wręcz przeciwnym kierunku...

Czyż, jeżeli np. w „Tkaczach” Hauptmanna inżynier robotnicy niemieccy żywią się zdechemi psami, nie jest to takim samym kłamstwem, jak gdy u romantyków bohaterowie gardzą marnością świata...

przynajmniej pod względem wpływu dydaktycznego na społeczeństwo.

Modernisiści nasi w opozycji przeciw dawnym prądom i gonią za sensacją przecięgają stanowczo strunę, wykluczając zwykłe ze sztuki wszelką nutę weselszą lub podnioslejszą...

Temu lat trzydziści opuszczal widź teatr z westchnieniem: „ach! czemuż to na świecie nie jest tak pięknie i szlachetnie jak w sztuce!” — dziś natomiast często wychodzą z atmosfery teatru, oddycha pełną piersią i myśli w duchu: „chwała Bogu, że przecież w świecie nie jest jeszcze tak obrzydliwie, jak na scenie!”

Widz zresztą rozumny, nie „przeciętny”, patrzący na świat i scenę bez zabarwionych okularów, wrusza dziś często ramiionami, tak jak to czynił i przed trzydziestu laty...

Nie myślę się pono, jeżeli mam wrażenie, że znaczna część publiczności czuje się już nieco przesyconą ponurym modernizmem w sztuce dramatycznej i pragnie czegoś innego.

Niektórzy zwrócili się w kierunku symbolizmu, sądząc, że on zastąpi starzejący się już naturalizm. Nie sądzę wszakże, aby się to stać mogło, bo symbolizm, tak jak mody, zbyt ekscentryczny, ogólniejszym sympatyi sobie prawdziwie podobnie nie zdobędzie i kierunkiem bardziej powszechnym zapewne się nie stanie...

Pomimo, że jestem szczerym zwolennikiem realizmu w teatrze i sztukach plastycznych i nie widzę potrzeby „upiększania” w nich natury, nie zapominaję przecież wcale ujemnych stron i zgubnych wpływów naturalizmu przesadnego i zmanierowanego, lubującego się w brudach i brzydociach. Nie mówię już o zgrai bezmyślnych filistrów...

Pytam się wszakże, czy nieuprzedzone patrzeć się na naturę i życie i wierne ich odtwarzanie w literaturze i sztuce musi doprowadzić do obniżenia poziomu myśli, upadku kultury, oraz zepsucia obyczajów?

„mrzonki” i „utopie”, lecz rzeczywistość, realizm, nie mniej, jak bруд, podłość i głupota. Dlaczegoż tedy zapominać wręcz o tych do- datkach stronach przyrody i życia?

Szekspir był najgłębszym psychologiem ziomieży pisarzy dramatycznych a tem samem najświetniejszym realistą. Ale i w nim podniosłości uczuć, choć nie ma ani jednego „bohatera-mankina”...

Nowego Szekspira nawet najlepszymi radami dawaniem nowoczesnym pisarzem, z pewnością nie wywołamy. Nie od rzeczy jest wszakże przy każdej sposobności wskazywać na ten pierwowzór dramatycznego poety...

Przykład ten niech nas uczy, że prawdziwy realizm to siła, zdrowie i wszechstronność obserwacji i sądu, a nie błady dekadentyzm patrzący na świat cały tylko pod jednym kątem...

LEON PINIŃSKI.

Na wiele pochlebne wezwanie odpisuję, iż co sądzę i wiem o teatrze, już napisałem i nie dalek, jak w przeszłym roku, powiedziałem w książce, którą wydałem.

Nowego nie już nie piszę. Należę do innego okresu teatralnego, a głos mój brzmiałby jako głos odgłos i mógłby zamącić nowoczesną uroczystość, której zresztą życie jak najszerzej powodzenia, równie jak teatrowi polskiemu i żywemu nadzieję...

STANISŁAW KOŹMIAN.

O współczesnej sztuce dramatycznej luźnych uwag kilka.

Rojno i gwarno dzisiaj w naszej literaturze dramatycznej: jak z rogu obfitości spływają dzieła sceniczne, piszą starzy, nie próżnują młodzi. Najrozmaitsze prądy się krzyżują a w tym ruchu i ożywieniu nie mówi się już tylko o sztuce współczesnej...

W SALONIE O TEATRZE.

OSOBY: PANI DOMU lat średnich. Twarz nie piękna, ale bardzo inteligentna. Ruchy żywe i zdecydowane. BYWALEC. Odbył podróż naokoło świata: zna wszystkich i wie wszystko. Mówi stanowczo. Dyskusji nigdy nie prowadzi. W razie zaprzeczenia odwraca głowę i na przeczającego nie patrzy. Ubrany z angielską wytwornością w każdym szczególe, bez żadnej przesady. Wiek — lat 50. KRYTYK. Dość młody; mówi z wielką zrozumiałością. W rzeczywistości umie bardzo mało, lecz usiłuje szczerzym kapitałem swej wiedzy obracać tak, aby wyglądał niewyczerpany. Ciągłe przytacza zdania cudze. AUTOR DRAMATYCZNY. Ma mnóstwo pomysłów do wielkich utworów, „jakich jeszcze nie było”. Mówi z patosem, przesadnie, patrząc w górę. PRZYJACIEL TEATRU. Boli go wszelki zarzut, uczyniony kierunkowi teatru i usiłuje go odeprzeć z zapalem. Zresztą inteligentny, sympatyczny człowiek. ROZCZAROWANY. Nie lubi wszelakich rozrywek, a przedewszystkiem teatru. Bardzo blady. PAN MORALNY. Mówi trudno, ale zasadniczo. Przy końcu wchodzi: PAN FILISIER, uśmiechnięty, wesoly Śmieje się głośno, nie zawsze wie, z czego. PANI PUBLICZNOŚĆ, rodniona siostra Filistra. Ubrana bez gustu, chociaż modnie. Sama

ROZCZAROWANY. Nie warto! AUTOR DRAMATYCZNY. Teraz istotnie nie warto... Ale przyjdzie czas... Już może niedaleki... Mam pomysł. Wielki pomysł. Ludzom dzisiejszym trzeba w uszy krzyknąć przeraźliwie, aby w nich obudzić współczucie... KRYTYK (zjadliwie) Czy pan może ma za iar krzyknąć? AUTOR DRAMATYCZNY (patrzy z pogardą i chwilę milczy). ...Gdy łódź moja natrafi na wir z zawrotnymi kregi, wówczas dopiero odczuję pragnienie wyznania siebie przed duszą silną. KRYTYK. Rozumiem: łódź tonąć zacznie, a pan wrzśnie: ratunku! AUTOR DRAMATYCZNY (z wyniosłą pogardą). Nie do pana wotać będę... Powiedziałem wyznam siebie przed duszą silną. ROZCZAROWANY. Czyż publiczność uczęszczająca do teatru: ma duszę silną? PAN MORALNY. Dzisiejszy teatr nie przyczynia się do wyrobienia dusz silnych. Raczej je znieprawia. PRZYJACIEL TEATRU. O! za pozwoleniem... Na przykład dzisiaj — cudowna sztuka młodego poety: „W rytm duszy”. BYWALEC. Co? Jak? „Rytm duszy”? — Tytuł nie zachęca... ROZCZAROWANY. Przynam się, że dawniej lubiłem teatr... nawet bardzo lubiłem.

KRYTYK. Pewnie zanadto... I dlatego teraz... ROZCZAROWANY. Teraz grzawnie mówią się rozczarowali. Czyż na przykład od miesiąca można było chodzić do teatru? PRZYJACIEL TEATRU. Ależ dlaczego? dlaczego? przecież... ROZCZAROWANY. Dlatego, że przez dwa tygodnie rozbijali pracodawców strejkujący „Tkacze”, a przez dwa następne śpiewano koledy... PAN MORALNY. Jasełka — przesłizcne. BYWALEC. Rzeczywiście bardzo piękne... ROZCZAROWANY. Takie jednak rzeczy wymagają specjalnej sceny i specjalnych aktorów... Zresztą po za tem — nie. PRZYJACIEL TEATRU. A „Roza Bernd”? ROZCZAROWANY. Nie jestem lekarzem specjalistą... PAN MORALNY. To po prostu skandal! BYWALEC. E, skandal! To znowu nie. Rzeczywista moralność... ROZCZAROWANY. Gdzie ona? BYWALEC (nie zważając na przerwę). Rzeczywista, mówię, moralność nie cierpi na tem. Sztuka ta jednak razi czasem dobry smak, a to dla mnie jest rzeczą rozstrzegającą.

PAN MORALNY. Córki przecież na taką sztukę prowadzić nie mogą. ROZCZAROWANY. Jego córka!... hi... hi... hi... BYWALEC. To rzecz takku i przeczności rodziców. W każdym jednak razie dobrze było przeczczyc jeden dzień w tygodniu na takie przedstawienia, na które panny i wogóle młodzież bez obawy niepotrzebnych lub przedczesnych wrażeń, uczęszczać mogła. ROZCZAROWANY. ...któreby świeciły pustkami... BYWALEC. Sądzę, że nie... Ułożywszy starannie repertuar takich przedstawień, możnaby je uczynić i zajmującymi i przyciągającymi. PAN MORALNY. A zwłaszcza umoralniającymi. BYWALEC. Panie szanowny!... pan zawsze ma jedno słowo na ustach, które w tej dyskusji brzmi fałszywie... PRZYJACIEL TEATRU. Działanie dodatnie teatru polega na wywołaniu wrażeń dobrych, szlachetnych, podniosłych, bez wywieszenia tendencyjnego sztyldu. Wielkie teatry, jak paryska Comédie française lub Burg w Wiedniu czynią to, wznowiając utwory klasyczne, lub dramaty, posiadające, jakby to powiedzieć...

BYWALEC. Posiadające ton wyższy... le souffle large et puissant, la richesse d'images... KRYTYK (którego nikt nie słucha). Powiedział Taine, że...

